

AOC de Groene Welle in Zwolle

Flexibele wanden

Tussen Oost en Terra heeft een klein aoc ongeveer het grootste gebouw in de groene-onderwijswereld. Een herkenbare groene unit, wil algemeen directeur Jan Wessels Boer van AOC de Groene Welle er overeind houden. Van buiten gezien lukt dat aardig, maar hoe is het van binnen?

De bel tussen twee lessen is geen harde zoemer, maar een vriendelijk deuntje. Alleen vmbo'ers reageren. Leonie Klasen, Dorien Pape en Eline van Holland, alledrie 20 en vierdejaars Paardenhouderij en Management, gaan rustig door. Ze organiseren een scholenconкурс dat op 23 mei moet plaatsvinden in Ermelo. Zoals het er nu uitziet sturen

veertien paardenhouderij-opleidingen uit het hele land teams voor dressuur, springen, kennis en voorbrengen van paarden. Ze zitten in de hoek van een lokaal rondom een computer en bespreken wat er nog te doen staat. "Heel professioneel", vindt Karien Siegers, Stoas-studente, stagiaire en steun bij deze bijzondere afstudeeropdracht.

**Elke donderdag werken leerlingen ►
plantenteelt groepsgewijs samen;
tweede van links docent Pol
Sandmann**

Enorm

Toen de drie mbo'ers in Zwolle begonnen, was het gebouw pas een halfjaar in gebruik. Het is een bijzonder complex waar directie en personeel nog steeds heel trots op zijn. "De docenten vonden het aanvankelijk erg groot", zegt algemeen directeur Jan Wessels Boer. "En ze vonden van het mbo dat er bij het vmbo zoveel lawaai werd gemaakt. Maar dat is helemaal voorbij." "Het maakte direct een goede indruk", herinnert Eline zich.

Aan de ene kant van een gang van 135 meter over drie verdiepingen – de school spreekt over 'de binnenstraat' – zijn theorie ruimtes. Aan de andere kant bevinden zich praktijklokalen, instructie ruimtes en met het gebouw geïntegreerde kassen. De verschillende afdelingen hebben min of meer een eigen plek, maar de grenzen zijn niet altijd even strak. Het vmbo zit vooral op de eerste verdieping. Er is veel openheid. In elke deur zit een rond raam, een soort van patrijspoort. Bovendien is het gebouw flexibel. Alleen de buitenmuur is dragend; tussenwanden kunnen eenvoudig ver-

maar, merkte Stoas-studente Siegers al na een paar dagen, ze kennen elkaar hier bij zo'n paardenafdeling toch allemaal heel goed; het is een kleine eenheid binnen een groot geheel. Zo lopen er weliswaar honderden leerlingen en docenten rond, maar ze hebben allemaal min of meer een thuisbasis.

Vraaggestuurd

"We willen alle onderwijs hier laten starten vanuit praktijksituaties", vertelt Bert Rietman, directeur onder-

een extern adviesbureau aan een sociaal-constructivistische onderwijsbenadering. Kenmerkend is samenwerkend en zelfconstruerend leren, legt Rietman uit. "Je zorgt dat je nieuwe kennis laat aansluiten bij bestaande kennis en je laat de leerlingen reflecteren op wat ze leren."

Er is een methode uitgezet met dag- of weektaken waarbij leerlingen "heel nauwkeurig" worden aangestuurd. Drie jaar geleden probeerde de school al deze kant op te gaan, maar dat viel niet goed. "Het was een te grote stap ineens en leek ook nog teveel topdown." Er is besloten om stapje voor stapje te zetten en vraaggestuurd te werken. Zodra units eraan toe zijn, komen ze vanzelf met vragen. "Daar zijn interessante pilots uit ontstaan."

Koffietijd

Vandaag is zoiets te zien bij plantenteelt. Je moet voor je reportage op donderdag komen, had Rietman gewaarschuwd. "Dan kun je zien hoe dat gaat." Zo'n dag begint meestal met een gezamenlijke aftrap. Daarna gaan leerlingen uit de bbl- en de bolopleiding niveau 1 tot en met 4 en allerlei richtingen samen in groepjes aan het werk. Pol Sandmann, opleidingsbeheerder en docent plantenteelt, zit als coach voor de klas ter-

"Je zorgt dat je nieuwe kennis laat aansluiten bij bestaande kennis en je laat de leerlingen reflecteren op wat ze leren."

plaatst worden. Dat is weliswaar nog nauwelijks gebeurd – "slechts gepriegel in de marge", vertelt Wessels Boer – maar misschien verandert dit binnenkort als bijvoorbeeld het openleercentrum wordt uitgebreid. Voor groen-onderwijsbegrippen is de school enorm. "Het is wel vermoeiend om telkens de trap op te lopen", grapt Eline. Het lijkt heel massaal,

wijs. Dat is nu de centrale gedachte voor De Groene Welle. Hij denkt dat een competentiegerichte kwalificatiestructuur daar heel goed op aansluit. "Voorheen liep het onderwijs vaak achter de structuur aan, maar het is nu voor het eerst dat ik het gevoel heb dat wij vooraf met dingen bezig zijn die daarin terugkomen." Het aoc werkt met ondersteuning van

FOTO: TON VAN DEN BORN

◀ **Leonie, Dorien en Eline, vierdejaars Paardenhouderij en Management, bezig met de organisatie van een scholenconкурс**

neel gewerkt. Eerder dit jaar, vertelt Ruisch, was geconstateerd dat er een nogal ambtelijke, te weinig professionele sfeer was. Ambtelijk houdt in dat je je vooral bekommert om jouw gedeelte van een probleem en vervolgens de zaak doorschuift. "Het is niet helemaal zwart-wit, maar het team wilde toch naar een meer professionele cultuur toe."

Rode draad van de vernieuwde aanpak is, volgens Ruisch, dat je mensen moet betrekken bij het resultaat van hun onderwijs: wat gebeurt er met de leerlingen die voorbij komen en krijgen ze inderdaad alles wat ze nodig hebben als vakmensen? "Dat betekent dat je een aantal leraren groepeerd rond leerlingen en dat ze deze volgen van het eerste tot het laatste jaar. Er moet een relatie ontstaan; mensen moeten elkaar herkennen als verantwoordelijken."

Coaching en collegialiteit zijn volgens hem daarin belangrijke termen. Korte communicatie, kwetsbaar opstellen en meteen ingrijpen als dat nodig is; dat is de strategie. Het werkt nu goed, vindt Ruisch die van een scholengemeenschap komt. "Je ziet daar vaak verschillende belangen en meer afscheiding van mensen. Hier is niemand die zich niet voor 100 procent inzet voor de leerling. Allemaal proberen ze het beste in de leerlingen boven te brengen. Het maakt dat je hier effectief kunt zijn en ook dat ik me hier prettig voel."

Het kan allemaal nog wel beter. Het heeft moeite gekost om na de samenvoeging in dit gebouw tot een eenheid te komen en er is nog steeds winst te halen als het gaat om de samenwerking van dezelfde vakken in verschillende afdelingen. "Daar proberen we lijn in te brengen." "De sfeer tussen de leerlingen is goed", vervolgt hij. "Er is weinig criminaliteit, weinig vijandelijkheid en weinig vandalisme. Op een ouderavond hoef ik geen wc's af te sluiten omdat ze ondergekalkt zijn."

wijl er op verschillende plekken in het lokaal leerlingen bezig zijn. Af en toe loopt er iemand weg of komt er een binnen.

Het lijkt misschien ongestructureerd, maar dat is schijn. Elke leerling heeft een dagplanning gekregen, afgestemd op opleiding, richting en niveau. Daarin staat wat hij moet doen en wanneer het af moet zijn. Er is ook een logboek waarin taken onder elkaar worden verdeeld.

Vandaag is een soort herhalingsdag, vertelt Sandmann. Het accent ligt op bpv-opdrachten: hoe kunnen ze die het beste formuleren en bespreken met de praktijkopleider? "Ze leren van elkaar", zegt hij.

Voor Sandmann, sinds 1984 werkzaam bij de Groene Welle en daarvoor op het vmbo in Enschede, was het even wennen. "Je hebt in het begin het gevoel dat je het niet in de hand hebt, dat het je ontglipt. Maar ik word er gemakkelijker in. En voor de leerlingen is er veel vrijheid; dat is wel gecontroleerde vrijheid. Ze voelen zich thuis en ze zijn erg enthousiast. Ik moet nu bijvoorbeeld waarschuwen: jongens, het is koffietijd!" Een paar van die jongens zijn Ruud Heuver (22), eerstejaars in een driejarige bbl-opleiding boomteelt, en Sebastiaan Pierik (18), tweedejaars in een vierjarige bol-opleiding plantenteelt. Ruud werkt vier dagen. "De combinatie met leren bevalt goed",

zegt hij. "De bol-opleiding lukte niet omdat ik niet constant bezig kan zijn met leren." Sebastiaan is ook heel positief. Hij is overgestapt van een ander aoc. "Het is hier beter georganiseerd en er is meer structuur."

Ondergekalkt

Natuurlijk zijn er intern grote cultuurverschillen, erkent Hans Ruisch, sinds een jaar sectordirecteur mbo en daarvoor sectordirecteur vmbo. "Het

"Korte communicatie, kwetsbaar opstellen en meteen ingrijpen als dat nodig is; dat is de strategie."

mbo is bijvoorbeeld meer productgericht en het vmbo, meer procesgericht. Algemene ontwikkeling staat daar centraal, terwijl in het mbo de gedachte vooral is om goede vakmensen af te leveren."

Vanuit deze gedachte wordt nu aan een cultuurverandering bij het perso-

Profiel de Groene Welle

AOC de Groene Welle ontstond in 1991, een jaar later dan de meeste andere aoc's, toen een middelbare landbouwschool en een lagere tuinbouwschool in Zwolle en een middelbare landbouwschool in Hardenberg samen fuseerden. De drie locaties van de twee scholen in Zwolle waren klein en de gebouwen, verouderd. In 1996 werd besloten een grote nieuwbouw neer te zetten op vijf minuten van het station. Ondanks opmerkingen van de gemeente die zei: 'jullie horen aan de rand van de stad met uitzicht op de weilanden.'

Op 1 maart 1999 werd het gebouw in gebruik genomen en nu komen er dagelijks meer dan duizend leerlingen. In totaal telt de locatie in Zwolle ruim 1.600 leerlingen, waarvan een 450 vmbo'ers. Er zijn ongeveer 160 medewerkers, waarvan 130 docenten. Groene ruimte is de grootste unit, en dan is er in Zwolle onder meer bloemschikken, paardenhouderij, diervverzorging, plantenteelt en veehouderij. Er is bijvoorbeeld ook een driejarige opleiding voor hoefsmid gestart. De doorstroming van het vmbo naar het mbo is flink gestegen sinds beide in één gebouw zitten. Het ligt nu rond 65 procent. De toestroom naar het vmbo wordt steeds stadser.

Algemeen directeur van de Groene Welle is Jan Wessels Boer, al sinds de start in 1991. Verder is er een onderwijsdirecteur (Bert Rietman), een directeur mbo (Hans Ruisch) en een directeur vmbo (Louise van Felius). Ze gaan over beide locaties van het aoc: hoofdlocatie Zwolle en nevenlocatie Hardenberg.

De Groene Welle werkt onder meer aan onderwijsvernieuwingstrajecten in vmbo en mbo. Belangrijke ingrediënten van deze vernieuwingen zijn combineren van leerstijlen, actieve kennisverwerking in groepsverband en het zogenaamde zevenstappenmodel. In de bovenbouw wordt veel projectmatig onderwijs gegeven. Al met al zijn deze vernieuwingen ook een voorbereiding op competentiegericht onderwijs.

Optimaal

Van wc's tot dagsoep in de personeelskantine, van het open-leercentrum tot de uitbreiding van de hoefmederij, algemeen directeur Jan Wessels Boer is in principe eindverantwoordelijk voor alles. Hij zet de grote lijnen uit voor financiën, personeel en faciliteiten. Ook voor Hardenberg, waar de locatie samen met vier roc's in een nieuwbouw komt.

Dat wil niet zeggen dat daar een fusie plaatsvindt, benadrukt hij. Wessels Boer wil "strategische samenwerking"

▲ De leerlingenkantine werkt met professionele catering en aparte pauzes voor vmbo'ers en mbo'ers

met roc's en onderwijskundig en organisatorisch overleg met aoc's, maar hij stelt ook prijs op de onafhankelijke positie van het aoc. "Het is belangrijk dat je herkenbaar groen onderwijs in de regio houdt. Groene afdelingen binnen scholengemeenschappen zie je vaak veralgemeniseren en wegvallen."

Een groot gebouw, maar de Groene Welle is in leerlingenaantal op de twee locaties (1.800) een relatief klein aoc. "We hoeven niet groter te worden", vindt Wessels Boer. "We kiezen niet voor het maximale, maar voor het optimale."

Makelaardij

De school in Zwolle is ook steeds minder een plattelandsschool. Ruisch: "Je hoeft niet allemaal van Normaal te houden en op klompen te lopen. En je kunt als directie ook gewoon in een pak lopen."

Er gaat weer een bel. "Wat hebben jullie nu van dit project geleerd", vraagt Rietman, even in de rol van interviewer, aan de drie paardenstudenten; reflectie op het onderwijs in praktijk gebracht. "Samenwerken", zegt Leonie. "Plannen en organiseren. Ik heb ook gezien dat andere mensen

problemen kunnen maken van dingen waarvan je zegt, is dat nou nodig?" "En stress", vult Eline aan. "Daar moet je mee leren omgaan." Zo iets kun je ook niet in een traditionele schoolsituatie leren, merkt Rietman op. "Dat moet je toch echt ervaren."

De omvang van de paardenopleiding is enigszins teruggelopen, maar Leonie, Dorien en Eline zijn nog gestart voordat er paardenopleidingen 'op iedere hoek van de straat' kwamen. Dorien noemt drie redenen voor haar keus voor Zwolle in plaats van Deurne: allereerst de afstand van thuis in Almelo, omdat je in Deurne intern moest en ook omdat je dan een paard mee moet nemen.

Leonie wil straks, na haar afstuderen, een jaartje in de paardenwereld werken. Via de contacten op school heeft ze al een baan gevonden. Eline kiest voor een vervolgopleiding in een totaal andere richting. "Ik ben blijven steken bij de makelaardij", vertelt ze. En ook Dorien denkt aan een vervolgopleiding – ze heeft alle doorstroomvakken – maar ze vindt het heel lastig om een goede keuze te maken. ☞

Ton van den Born